

ka ze zadá-
avrhované-
soutěžního
ucházet se
i, jak tomu
ní sektoro-
šť složitým
(VZ), neboť
že v průbě-
t v důsled-
evhodnost
soutěžním

ého, nová
ní se sou-
že se po-
avy před-
ové otázky
ez výslov-
st ke znač-
rve praxe
prava sou-
uplatnění
ude přino-
většinou
příství nevy-
tento insti-

a musí
davatele,
o zahájení
upu k zadá-
ěhu dialogu
ku, v němž
inocení
ho mate-
padě pořadí
lamu, není-li
nebo jiný
novit.

Postavení advokáta v řízení před Soudním dvorem EU

Účastníci řízení mají povinnost vystupovat v řízení před Soudním dvorem Evropské unie[1] (dále jen „Soudní dvůr EU“) pouze prostřednictvím svých právních zástupců. To je základní podmínkou řízení. Zastupovat účastníka je oprávněn pouze advokát, který vykonává svoji profesi podle práva některého členského státu EU nebo i jiného státu, který je stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru.[2] Nadto mají právo vystupovat před jednotlivými soudy Soudního dvora EU vysokoškolští učitelé, kteří jsou státními příslušníky členských států a jejichž právní řád jim takové právo přiznává. Ti mají stejná práva, která jsou přiznána advokátům.

Povinné zastoupení advokátem

V souladu se Statutem Soudního dvora EU platí, že advokátem se stricto sensu rozumí osoba, která je oprávněna k výkonu advokacie podle práva některého členského státu nebo jiného státu, který je stranou Dohody o EHP.

De lege lata je advokátem podle českého práva ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou (§ 4 ZA). Tedy vnitrostátní předpisy jednotlivých států jsou rozhodující pro určení osoby jako advokáta. Dané předpisy také upravují práva a povinnosti advokátů, vznik a zánik právního vztahu s klientem, stejně jako následky porušení povinností stanovených advokátovi zákonem nebo stanovským předpisem, jeho kárnou odpovědnost aj.

Pokud je proti advokátovi vedeno kárné řízení (podle právní úpravy některých členských států disciplinární řízení), pak oprávnění zastupovat účastníka řízení před Soudním dvorem EU se posuzuje striktně podle předpisů vnitrostátních. V případě zachování oprávnění advokáta zastupovat účastníka v řízení před tuzemskými soudy má advokát v zásadě právo zastupovat účastníka rovněž v řízení před soudy EU.[3]

Účastníci řízení mají možnost zvolit si advokáta jako svého zástupce i z jiného členského státu než toho, jehož jsou příslušníky. Jedinou podmínkou je, aby takový zástupce měl oprávnění k zastupování před svými tuzemskými soudy.

V průběhu soudního procesu vystupuje advokát jako zástupce účastníka řízení (strany) se všemi souvisejícími atributy. Od advokáta se očekává důkladná znalost nejen předpisů hmotněprávních, ale také předpisů procesní povahy, jejichž význam nabývá na důležitosti již při písemné části řízení. V navazující ústní části řízení je úlohou advokáta přispět k objasnění skutkových a právních okolností případu, být nápomocen při soudním rozhodování senátu projednávajícímu danou věc.

Řízení a k němu připojené přílohy je zahájeno podáním návrhu – žalobou. Tím je současně aktivována písemná část řízení. Prvopis každého podání musí být ze strany advokáta jako zástupce účastníka řízení podepsán.[4] Zároveň platí, že tento prvopis a „všechny v něm uvedené přílohy“ se předkládají společně s pěti stejnopisy pro jednotlivé soudy Soudního dvora EU a se stejnopisem pro každého z účastníků řízení.[5] Každé podání musí být také datováno. Pro počítání procesních lhůt je, stejně jako v podmínkách české právní úpravy, rozhodný den doručení podání do soudní podatelny, soudní kanceláře.[6]

Advokát musí vždy dbát o to, aby ke každému podání byly přiloženy všechny písemnosti a podklady, na něž se účastník odvolává, včetně jejich seznamu. Pokud by byly některé písemnosti z důvodu jejich obsáhlosti přiloženy jen jako výňatky z nich, má advokát povinnost uložit celou písemnost nebo podklad nebo jejich úplný opis v soudní kanceláři.

Pro účely řízení je nutné, aby žaloba, mimo obligatorně požadované náležitosti,[7] obsahovala také doručovací adresu v místě sídla Soudního dvora EU. Rovněž je třeba v žalobě uvést jméno zmocněné osoby, která udělila souhlas s tím, aby jí byly písemnosti doručovány. Takovou osobou může být kdokoli, kdo má bydliště nebo sídlo v Lucemburku, na druhé straně není přípustné, aby jí byla úřední osoba Soudního dvora EU. K doručovací adrese nebo namísto ní je možné v žalobě uvést, že advokát souhlasí s doručováním telefaxem nebo jiným technickým prostředkem komunikace, což bude v praxi nejčastějším voleným prostředkem k doručování písemností.[8]

Pokud by žaloba doručovací adresu v souladu se shora uvedeným neobsahovala, jsou všechny doručované písemnosti pro účely řízení účastníkovi zasílány doporučenou poštovní zásilkou na adresu advokáta, a to až do doby, než by byl tento nedostatek odstraněn.[9]

Po doručení žaloby žalovanému a jeho vyjádření k předmětu řízení mohou být žaloba a žalobní odpověď doplněny replikou, případně duplikou žalovaného,

příčemž účastníci řízení mají právo navrhnout na podporu své argumentace další důkazy, avšak s odůvodněním svého prodlení.

V ústní části řízení projednají soudy Soudního dvora EU věci, které jim napadaly, v pořadí, v němž bylo ukončeno dokazování. Dokazování tak není fází ústní části řízení, ale probíhá zcela autonomně. Důkazní a jiná procesní opatření jsou pro svůj význam upravena v samostatných kapitolách jednacích řádů jednotlivých soudů. Účastníci řízení, včetně jejich zástupců, mají právo být přítomni při provádění důkazů. Po vyslechnutí generálního advokáta se usnesením soudu vždy určí okruh dokazovaných skutečností, stejně jako vhodné důkazní prostředky.[10] Teprve poté se dokazování provede.

V průběhu ústní části řízení mohou účastníci vystupovat pouze prostřednictvím svého zmocněnce, poradce nebo advokáta.[11] Podle složitosti případu se tato část řízení odehrává před senátem, v některých věcech zasedá soud v plénu složeném ze všech soudců. Jednotlivé senáty jsou složeny ze tří, pěti nebo třinácti soudců, kteří tvoří tzv. velký senát.

Jednání zahajuje a řídí předseda senátu, který je odpovědný za pořádek při jednání. Tato část zahrnuje úvodní přednes soudce zpravodaje (předseda každého soudu jej určí neprodleně po podání návrhu na zahájení řízení), který obsahuje detailní rozbor předmětného sporu, důvod projednání záležitosti a návrhy jednotlivých stran, jakož i vyjádření advokátů účastníků řízení, stejně tak generálního advokáta. V průběhu jednání má předseda senátu možnost klást otázky advokátům účastníků řízení, totéž mohou činit ostatní soudci a generální advokát. V zájmu zachování efektivního a rychlého průběhu jednání je k vyjádření advokátů stanoven časový rámec, vždy v závislosti na velikosti senátu projednávajícího danou věc (zásadně 15 nebo 30 minut, jiný čas může stanovit vedoucí soudní kanceláře).

Po přednesení nebo předání stanoviska generálního advokáta prohlásí předseda senátu ústní část řízení za skončenou.[12] V případě řízení vedeného u Sou-

právo na
mentace
ním své-

ají soudy
jim napa-
čeno do-
fází ústní
autonom-
ření jsou
amostat-
tí jednot-
t, včetně
přítom-
slechnu-
nesením
ovaných
ě důkaz-
se doka-

mohou
střednic-
ce nebo
padu se
enátem,
v plénu
otlivé se-
třináci
at.

senátu,
při jed-
přednes
ždého
ní návr-
huje de-
důvod
jednot-
tvokátů
rálního
předse-
advoká-
u činit
t. V zá-
chlého
vokátů
zlosti
ho da-
t, jiný
kance-

novis-
před-
onče-
u Sou-

du pro veřejnou službu se stanovisko generálního advokáta nevyžaduje. Jednání Soudního dvora EU je veřejné. Často je také přenášeno televizním kanálem Europe by Satellite. Pokud by bylo jednání s vyloučením veřejnosti, obsah jednání by nebyl předmětem zveřejnění. Rozsudek soudu, kterým se řízení před Soudním dvorem EU končí, je výsledkem rozhodování většiny a je samostatně přednesen na veřejném slyšení, k němuž jsou předvoláni účastníci řízení včetně jejich zástupců, advokátů.

Potvrzení a procesní plná moc

Advokát, který vystupuje jako poradce nebo zástupce účastníka řízení, musí v soudní kanceláři uložit potvrzení, že je oprávněn vystupovat jako právní zástupce před soudem členského státu nebo jiného státu, který je stranou Dohody o EHP.

Potvrzení o oprávněnosti advokáta vystupovat před soudem konkrétního členského státu je potvrzením vydaným advokátní nebo jinou profesní komorou, jejímž je advokát členem. Toto potvrzení přitom není dokladem, kterým by advokát prokazoval oprávnění k zastupování účastníka v konkrétním případě, není plnou mocí. K žalobě, případně k vyjádření k žalobě, je třeba, aby advokát připojil své zplnomocnění jednat v průběhu řízení za účastníka.

Plná moc musí obsahovat stejné náležitosti, které jsou vyžadovány vnitrostátními předpisy. Zejména jde o údaje zmocnitele, stejně jako zmocněného advokáta a specifikace věci, pro kterou je advokát zplnomocněn. Plná moc musí být ze strany zmocnitele podepsána a datována. Úřední ověření podpisu se nevyžaduje.

Je-li žalobce právnickou osobou soukromého práva, je třeba, aby k žalobě byl přiložen důkaz o tom, že procesní plná moc je advokátovi řádně udělena k tomu oprávněným orgánem.[13] Zde půjde zejména o stanovy nebo o aktuální výpis z obchodního rejstříku nebo z rejstříku sdružení nebo jakýkoliv jiný důkaz, kterým se oprávnění podepsovat za právnickou osobu prokáže.

Potvrzení advokátní nebo jiné profesní komory, plná moc, jakož i jiné dokumenty, které se k žalobě nebo k vyjádřením připojují, mohou být předloženy v originálním jazyce, nevyžaduje se jejich překlad. Ten vždy zajišťuje sám Soudní dvůr EU.

Práva a povinnosti advokátů (výsady a imunity)

Advokáti, kteří vystupují před Soudním dvorem EU nebo před jiným soudním orgánem, na který se Soudní dvůr EU obrátil s dožádáním, požívají práva a záruky (výsady a imunity) k tomu, aby byl zajištěn nezávislý výkon jejich funkce, za podmínek stanovených jednotlivými jednacími řády.[14]

Svoji imunitu požívají advokáti, pokud jde o jejich ústní a písemná vyjádření týkající se věci nebo účastníků řízení, výhradně v zájmu zachování řádného průběhu řízení.

Veškeré písemnosti a dokumenty týkající se řízení nepodléhají prohlídce a nesmí být zabaveny. V případě pochybností mohou příslušníci celní správy nebo policie dotyčné písemnosti a dokumenty zabezpečit a zajistit neprodleně předání Soudnímu dvoru EU, kde jsou za přítomnosti vedoucího soudní kanceláře a dotyčné osoby prověřeny. K nezbytnému plnění svých úkolů mají advokáti nárok na přidělení finančních prostředků v zahraniční měně, stejně jako svobodně cestovat.[15]

Výše uvedené výsady však advokáti nepožívají bezpodmínečně, ale jen tehdy, když své postavení prokážou průkazem podepsaným vedoucím soudní kanceláře. Platnost průkazu je časově omezena na určitou dobu, která však může být prodloužena nebo naopak zkrácena v závislosti na délce soudního řízení.[16]

Jak bylo uvedeno, imunity a výhody, které jsou advokátům zaručeny, jsou přiznány za účelem řádného průběhu řízení. Pokud by bylo soudem usouzeno, že se tím řádný průběh řízení nenaruší, soud je oprávněn imunitu odebrat.

Advokát může být z řízení také vyloučen. Pokud by se chování advokáta ve vztahu k Soudnímu dvoru EU, soudci, generálnímu advokátovi nebo vedoucímu soudní kanceláře neslučovalo s důstojností a požadavky řádného výkonu spravedlnosti, anebo by advokát užíval práv spojených se svou funkcí k jiným účelům, než pro které mu byla přiznána, bezprostředně o tom advokáta informuje.[17] Stejně tak má Soudní dvůr EU právo informovat o takovém chování advokátní komoru, které advokát podléhá, v takovém případě je advokátovi předána kopie zaslaného dopisu. Z těchto důvodů může být advokát po jeho vyslechnutí a po vyslechnutí generálního advokáta (s výjimkou Soudu pro veřejnou službu) kdykoliv z řízení vyloučen. Usnesení soudu o vyloučení je ihned vykonatelné.

V případě vyloučení advokáta se řízení přerušuje na dobu stanovenou k tomu, aby si účastník zvolil advokáta jiného. Platí, že účastník řízení musí být zastoupen.

Následky nesplnění procesního zastoupení

Pokud by advokát nesplnil svoji povinnost uložit v soudní kanceláři potvrzení o oprávněnosti působit jako právní zástupce před soudem členského státu nebo jiného státu, který je stranou Dohody o EHP, případně by k žalobě nebyla připojena procesní plná moc pro zastupování účastníka řízení, určí vedoucí soudní kanceláře přiměřenou lhůtu k předložení uvedených písemností.[18] Nebudou-li písemnosti v určené lhůtě předloženy, rozhodne soud po vyslechnutí generálního advokáta (s výjimkou Soudu pro veřejnou službu), zda nedodržení těchto formálních podmínek (ne)činí žalobu nepřipustnou.[19]

V případě negativního stanoviska generálního advokáta tedy může Soudní dvůr EU rozhodnout o nepřipustnosti žaloby a tuto odmítnout. Současné jsou jak Soudní dvůr, tak Tribunál a Soud pro veřejnou službu povinny kdykoliv v průběhu řízení zkoumat, zda podmínka procesního zastoupení účastníka řízení je splněna, eventuálně z toho vyvodit důsledky předpokládané jednotlivými jednacími řády daných soudů.

Pochybení v podobě absence zastoupení účastníka je přitom častým nedostatkem zahájení řízení. Za nepřipustnou žalobu bude vždy posuzována žaloba, která je podána přímo žalobcem, který ani přes výzvu soudní kanceláře nezjedná nápravu, a žalobu nepodá v určené lhůtě prostřednictvím advokáta, který by zároveň předložil potvrzení a založil plnou moc do spisu. Nedoložení potvrzení, stejně tak plné moci, je dalším opakujícím se formálním nedostatkem řízení. Je však možné jej napravit.

Advokát by se těchto nedostatků měl varovat. Nesplnění formálních povinností vede přinejmenším k neefektivnímu prodloužení délky řízení a zbytečným nákladům. ●

JUDr. Miroslav Sedláček, Ph.D., LL.M.
odborný asistent na Právnické fakultě
Univerzity Karlovy a CevroInstitutu
ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s.r.o.

ZIŽLAVSKÝ

Advokátní kancelář - insolvenční správcí

Poznámky:

- [1] Soudní dvůr Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr – ESD), je nejvyšším soudem Evropské unie. Má poslední slovo ve věcech právního řádu EU. Soudní dvůr Evropské unie se skládá ze Soudního dvora, Tribunálu a Soudu pro veřejnou službu EU. Byl zřízen v roce 1952 a sídlí v Lucemburku na rozdíl od většiny ostatních institucí EU, které sídlí v Bruselu.
- [2] Dohoda o evropském hospodářském prostoru ze dne 2. května 1992 (Úřední věst. 1994, L 1, s. 3).
- [3] Rozsudek ze dne 20. března 1959 ve věci Nold KG v. Vysoký úřad ESUO, C-18/57.
- [4] Ve věci, v níž bylo vydáno usnesení ze dne 26. března 2012, Cañas v. Komise, T-508/09, byla žaloba podepsána současně dvěma advokáty, z nichž první byl zapsán v advokátní komoře v Lausanne (Švýcarsko) a druhý v téže advokátní komoře a zároveň v advokátní komoře v Paříži (Francie). Vzhledem k tomu, že byl v průběhu řízení druhý advokát nahrazen třetím advokátem, který je švýcarským státním příslušníkem a který je zapsán v advokátní komoře v Paříži na seznamu zahraničních advokátů, vyzvala Komise Tribunál, aby potvrdil, že uvedený švýcarský advokát smí zastupovat žalobce v řízení před Tribunálem vzhledem k možnému riziku obcházení pravidel týkajících se oprávnění advokátů vystupovat před unijními soudy. Tribunál dospěl k závěru, že advokát smí v řízení před ním žalobce zastupovat.
- [5] Článek 37 odst. 1 Jednacího řádu Soudního dvora, článek 43 odst. 1 Jednacího řádu Tribunálu; a konečně článek 34 odst. 1 Jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu.
- [6] Tamtéž, odst. 3.
- [7] Článek 38 odst. 1 Jednacího řádu Soudního dvora, článek 44 odst. 1 Jednacího řádu Tribunálu; a konečně článek 35 odst. 1 Jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu.
- [8] Tamtéž, odst. 2.
- [9] Tamtéž, odst. 2.
- [10] Organizační procesní opatření a důkazní opatření je upraveno jednotlivými jednacími řády, konkrétně článkem 45 a násl. Jednacího řádu Soudního dvora; článkem 64 a násl. Jednacího řádu Tribunálu, a konečně článkem 54 a násl. Jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu.
- [11] Článek 58 Jednacího řádu Soudního dvora, článek 59 Jednacího řádu Tribunálu, a konečně článek 51 Jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu.
- [12] Článek 59 odst. 2 Jednacího řádu Soudního dvora; článek 61 odst. 2 Jednacího řádu Tribunálu.
- [13] Článek 38 odst. 5 písm. b) Jednacího řádu Soudního dvora; článek 44 odst. 5 písm. b) Jednacího řádu Tribunálu.
- [14] Kapitola 7 Jednacího řádu Soudního dvora; Kapitola 6 Jednacího řádu Tribunálu, Kapitola 6 Jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu („Práva a povinnosti zmocněnců, poradců a advokátů“).
- [15] Článek 32 odst. 2 Jednacího řádu Soudního dvora, článek 38 odst. 2 Jednacího řádu Tribunálu, a konečně článek 30 odst. 2 Jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu.
- [16] Tamtéž, článek 33 Jednacího řádu Soudního dvora, článek 39 Jednacího řádu Tribunálu, a konečně článek 31 Jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu.
- [17] Tamtéž, Článek 35 odst. 1 Jednacího řádu Soudního dvora, článek 41 odst. 1 Jednacího řádu Tribunálu, a konečně článek 32 odst. 1 Jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu.
- [18] Článek 38 odst. 7 Jednacího řádu Soudního dvora, článek 44 odst. 6 Jednacího řádu Tribunálu; a konečně článek 36 Jednacího řádu Soudu pro veřejnou službu.
- [19] Tamtéž, poslední věta.